

**Baumhaki Éva:
A lovasterápia során
alkalmazható feladatok,
melyek elősegítik a beszéd
fejlesztését, fejlődését**

A gyermekek fejlődési üteme nagymértékben eltérhetnek egymástól. A legnagyobb egyéni eltéréseket az anyanyelv elsajátítása terén lehet megfigyelni.

Ezekkel az eltérésekkel, problémákkal általában minden terapeuta találkozik, függetlenül attól, hogy milyen gyermekekkel foglalkozik.

A beszéd, mint a legmagasabb szintű idegrendszeri tevékenység, kialakulása nagyon hosszú folyamat. Előfeltételei: a hallás, a beszédkészítés, a nyelvi minta, a környezeti feltételek, a mozgás, az észlelés.

A beszéd akadályozottságának megjelenési formái nagyon különbözőek, bármely életkorban felléphetnek, kialakulhatnak öröklött, szerzett, organikus (szervi), funkcionális (működési) okok következtében. A beszédhibák illetve hang-, beszéd- és nyelvi zavarok a legenyhébb artikulációs eltéréstől az egész kommunikációt érintő súlyos zavarig terjedhetnek.

A kommunikáció és a beszéd fejlesztése számos olyan lépést tartalmaz, melyeket be lehet építeni a lovasterápiás foglalkozásokba.

A lovasterápiában is, a fejlesztési területtől függetlenül, fontos a pedagógus által felállított beszédpélda. A pedagógus nyelvi kifejezésével kapcsolatban alapvető követelmény, hogy tisztán, világosan, érthetően, a diákok fejlettségének megfelelően, a magyar nyelv szabályainak szem előtt tartásával beszéljen és írjon.

A gyermek érdeklődése sokkal jobban felkelthető, ha látja, hogy mi is jókedvvel, érdeklődően, kíváncsian kezdjük el a feladatokat. Ezt pedig viselkedéssel, megfelelő beszédstílussal fejezhetjük ki. A mutizmus, az afázia és a dadogás esetében ezekre különösen nagy hangsúlyt kell fektetni, de minden beszédzavarban szenvedő személy beszédfejlődéséhez szükséges.

MOTIVÁCIÓ

A nyelv nem veleszületett tulajdonsága a gyermeknek, csak a feltételek születnek vele. A gyermeknek tanulási folyamatban kell a nyelvet és a beszédet elsajátítania. A környezet ösztönzése nélkül egy gyermek sem tanulná meg az anyanyelvét.

A legtöbb gyermek számára a ló olyan motiváló erővel bír, mely segíthet a beszédindításban is.

A kis lovasok lovaglás során számos sikerélménnyel gazdagodhatnak, sok-sok pozitív megerősítésben részesülhetnek, és a lényeg az, hogy nem csak a terapeuta által, hanem a ló által is.

MOTIVÁCIÓ

A ló, mint motiváló erő

- *Állítsd meg a lovat! -„Sss!”*
- *Indítsd el! -„Lépés!”*
- *Vedd fel a patáját! -„Kérem!”*
- *Hívd ide! „Gyere!”*
- *Szólítsd a nevéen! Nézd meg, hogy figyel rád! Feléd fordul, és a fülét is elfordította!*
- *Mondjunk a pacinak egy mondókát!*

MOZGÁS

A megfelelő mozgásfejllettség a tanulás alapfeltétele, mely az egészen korai gyermekkortól kezdve a teljes organikus fejlődést befolyásolja.

Tehát a beszéd megtanulásának képessége is a mozgásrendszer fejlődésétől függ.

A hangok képzése, szótagokká, szavakká alakítása egy-egy mozgásmintához van kötve.

Az akadályozott beszédfejlődésű gyermekeknél gyakran tapasztalható, hogy bizonyos beszédhangokat önállóan helyesen ejt, de a folyamatos beszédbe nem képes a megfelelő helyre beilleszteni a hangot. Ennek oka, az ingerek egymásutániségének pontatlan észlelése.

MOZGÁS

- Minden beszédben akadályozott személy számára nélkülözhetetlen

Mit fejleszt, amit a beszéd fejlődéséhez (is) szükséges?

- Téri tájékozódás
- Nagy és finommozgások összerendezettsége
- Mozgás és beszéd integrációja
- Észlelés és érzékelés
- Ritmusérzék
- Figyelem

MOZGÁS

- *Utánzások: Pl: kiskanál, nagykanál, minden gyerek így csinál!*
- *Tükörjáték: Legyél a tükörképem! (Ilyenkor sétálhatunk a ló előtt, vagy a ló mögött, attól függően, hogy a gyermek előre néz, vagy háttal ül.)*
- *Ősszel utánozd a szelet! Utánozd, hogy hullnak a falevelek!*

MOZGÁS

- *Nyújtózkodj! Igazi téli játék, ha el kell érni a hópelyheket! Gyúrj hógolyót, dobd el! Szórj havat! (Használhatunk papír zsebkendőt, hungarocellt, de természetesen az a legjobb, ha igazi hóval játszunk.)*
- *Kapd el a lepkéket! Mozgasd azt a testrészed, ahová rászállt a lepke!*

RITMUS

A beszédfejlesztésben jelentős szerepe van a ritmus fejlesztésének.

A beszéd nem csak egymást követő hangok sorozata.

A ritmus az, ami folyamattá szervezi, rendezi a beszédet.

RITMUS

- *Mondókák*
- *Állítsd meg a lovat, ha megváltozik a sor! (Ló nevek)
Csokor- Napi, Csokor- Napi, Csokor- Napi, Csinos- Napi...
(Ez szuper auditív differenciáláshoz, beszédészleléshez)*
- *Kísérd tapssal a ló lépését! Tapsolj, ha úgy érzed, lép! Ha van lehetőségünk, akkor sétálhatunk betonon is. Így egy új, az auditív érzékelési csatornát is bevonunk a feladatba. Próbáld olyan ütemben tapsolni, ahogy lép a ló! (Állj, lépés lassan és élénken)*

RITMUS

- *Mondjunk mondókákat! Játsszuk el! Tapsolj közben! Mondd el lassan! Gyorsan!*
- *Használjunk hangszereket az órán! Ismételd el a ritmust, amit hallasz! (Szülő bevonása)*
- *Alkossunk ritmikus sorokat csipesszel vagy labdákkal.*

LÉGZÉS

A légzés a helyes és érthető beszéd egyik legfontosabb alapfeltétele, hiszen a légzés szolgáltatja a kellő és szükséges energiát a beszédhez. Kétféle légzés különböztethető meg: az életfenntartáshoz szükséges élettani és a hangadáshoz szükséges beszédlégzés.

A légzés tehát automatikus cselekvés, azonban átmenetileg tudati befolyásolás alá kell vennünk.

A légzőgyakorlatok, pihentető gyakorlatok elősegítik a test és a beszédszervek laza izomműködésének kialakulását. Ezek kiemelten szükséges feladatok dadogók, afáziások számára.

LÉGZÉS

A légzőgyakorlatokhoz szorosan kapcsolódnak a fújógyakorlatok, melyek segítik a helyes légzés kialakítását, és erősítik az ajkak izmait is.

A feladatok során figyelembe kell venni az időjárást! Például télen ne szívja be a lovas szájon át a hideg levegőt. Vagy nyáron, száraz időben is figyelni kell, mert sok por lehet a levegőben.

LÉGZÉS

- *Vegyél nagy levegőt, tartsd bent, amíg a következő betűig érünk!*
- *Hangoztassátok az „á” hangot! Ki bírja tovább?*
- *Mondd el a mondókát 1 levegővel! Suttogva! Kibálva! (Nem egy levegővel)*
- *„Nézzük meg, hogy veszi a levegőta ló! Tedd a kezed az orrához, majd az oldalához!”*
„Utánozd, hogy veszi a levegőt a ló, ha lép, és ha üget! Utánozd, de ne sokáig, nehogy elszédülj. Próbáld a légzés ritmusát megváltoztatni, a belégzés gyors maradjon, a kilégzés hosszabb. Később adj hangot is hozzá.

LÉGZÉS

- *Utánozd a szelet! Fújd meg a ló sörényét, mintha a szél fújtná!*
- *Fújd le a hópihéket a ló faráról! (Pl.: zsebkendőgolyók, vattadarabok.)*
- *Fújd az egyik lepkét röviden, a másikat hosszan! Melyik repül magasabbra? (Hurkapálcikára erősített cérnán lógó pillangók.)*
- *Nézzük meg, mi van a virágszirmok alatt! Fújd őket el! (Tálcán virágszirmok, melyek eltakarnak egy képet vagy egy új feladatot.)*
- *Lazító gyakorlatok: Feküdj a ló hátára! Öleld át! Pihenjünk!*

BESZÉDÉSZLELÉS

A beszédészlelés az a készség, mely lehetővé teszi az egyén számára, hogy beszédhangokat, a beszédhangok egymáshoz kapcsolódását, hosszabb hangsorokat felismerjen, és képes legyen arra, hogy az elhangzásnak megfelelően megismételje ezeket. Ennek a készségnek köszönhető, hogy a gyermek megtanulja anyanyelve szavainak hangzását és egyre több új szó (hangsor) felismerésére lesz képes.

A fejlesztés leghatékonyabb módja a család mindennapjában történő spontán beszélgetések, a beszéddel kísért cselekedetek, közös mesélések.

A beszédészlelés fejlesztésének fontos állomása az auditív figyelem, az auditív differenciálás és emlékezet fejlesztése.

BESZÉDÉSZLELÉS

- *Hol hallod a paci nyerítését? (Plüss lóval) Lehetőleg becsukott szemmel.*
- *Súgok szavakat. Mit súgtam? Mondd vissza! Válaszd ki a képek közül! (Pl.: fekete ló, tarka póni.) Majd súghat a gyerek is. Utána csak szájmozgásról ismerje fel a szavakat!*
- *Beszéljünk úgy, mint a robotok! Szótagolva. Majd mondd ki egyben is! A szavakat hangokra is bonthatjuk.*
- *Kérd meg a lovadat kedvesen, hogy induljon el! Mérgesen! Suttogj! Kiabálj! Válasszunk csatakiáltást! (Verbális kifejezőkészség fejlesztése.)*
- *Játsszunk kérdezz-feleleket! Mondok valamit. Te dönts el, hogy kérdeztem, vagy válaszoltam. Az alapján válaszolj, vagy tedd fel a kérdést. (Verbális kifejezőkészség fejlesztése.)*

BESZÉDÉRTÉS

Beszédmegértésen az elhangzó szavak, szókapcsolatok, mondatok, mondatsorozatok jelentésének, tartalmának megértését értjük.

A gyermek beszédmegértése lehet zavart vagy elmaradott jó értelmi képességek és látszólag bő szókincs mellett is. A gyermek ilyenkor beszédével, cselekedeteivel kompenzálhat, ez azonban nem elég az iskolai feladatok teljesítéséhez.

BESZÉDÉRTÉS

- Beszélgetés (Fejl: beszédértést, ismerkedés, feszültségoldás)
- *Meséljünk el egy mesét! Például meséljük el a lovunk 1 napját. Utána kérdezzünk vissza. Ha szükséges, a meséhez használjunk képeket, vagy kísérvük mozgással.*
- *Használjunk helyhatározós szerkezeteket, grammatikai viszonyokat! Pl.: Tedd a labdát a heveder elé! A szivacsra! A szivacs alá! Dobd a kosárba! A kosár mellé! Mi van a kosár előtt? A kosárban? Stb..*

BESZÉDÉRTÉS

- *A lovaglás közben is magyarázzunk meg minden idegen szót!*
- *Rajzolhatunk 1 nagy lovat a földre, vagy kirakhatjuk szalaggal. Menj a hasához! Keressd meg az üstökét! Hol pucolod szőrkefével? Állj mögé! Tedd a patakaparót a hátsó patájához! Nézzük meg az igazi lovon is! (Ha előtte tesszük meg, akkor a feladat könnyebb.) Stb..*

HANGUTÁNZÁS

A beszédindításhoz szükség van arra, hogy a gyermek szívesen adjon hangot, szívesen utánozzon hangokat, hangkapcsolatokat. A hangutánzó gyakorlatok alapozzák meg az aktív szókincs fejlesztését.

Ha a gyermek már önállóan utánoz, akkor a gyakorlatokat összekapcsoljuk a nagymozgásokkal is. Mindezekhez szorosan kapcsolódik az auditív differenciálás fejlesztése.

HANGUTÁNZÁS

- *Ki bújt el a bokor mögött? Pipi! Hogy hívjuk a csibét? Pi!; Ki mászott fel a fára? Cica! Hogy hívjuk? Ci! Stb.. Legjobb, ha ezeket a játékokat nem képekről játsszuk. Menjünk a szenzoros parkba, az erdőbe, de ha ez nem lehetséges, akkor vigyünk a pályára egy kartonból készült bokrot, vagy egy nagy faágot, és használjunk bábokat!*
- *Játsszuk azt, hogy a lovaglópálya az autóút! Mi közlekedünk a lóval. Nézzük meg egyenként, mikkel találkozunk útközben! Mentőautó, repülő, vonat, stb. Mit mondanak?*
- *Milyen állat van a lovardában? Ki mit mond? (Válogatás)*
- *Változtasd el a hangodat! Milyen hangot képzelsz el neki? cica, nyuszi, tigris, oroslán, nagy ló, kis ló, fiú ló, mérges ló, kiscsikó.*

SZÓKINCSEFEJLESZTÉS, ÁLTALÁNOS TÁJÉKOZOTTSÁG FEJLESZTÉSE

A lovardai közeg a legtöbb esetben a gyermekek számára új helyszín, ahol rengeteg új dologgal ismerkedhetnek meg. Ki kell használni a lovarda adta lehetőségeket! Meg lehet figyelni az állatokat, helyszíneket és az eszközöket.

Mindezek nem csak az általános tájékozottságot fejlesztik, hanem növelik a szókincset, fejlesztik az auditív, a verbális és a vizuális emlékezetet, és nem utolsósorban változatossá teszik a foglalkozásokat. Az előbb felsoroltak fejlesztése pedig elengedhetetlenek a beszédzavarokkal küzdők számára!

A feladatokat akár az évszakoknak megfelelően is összeállíthatjuk.

SZÓKINCSFEJLESZTÉS, ÁLTALÁNOS TÁJÉKOZOTTSÁG FEJLESZTÉSE

- *Ősz: Sétáljunk az erdőbe! Milyen hangokat hallasz? (csiripelnek a madarak, recsegnek a faágak, zörögnek a falevelek) Mutasd, nevezd meg az irányt! Alkoss mondatot!*
- *Tél: Sétáljunk az erdőbe! Milyen állatnyomokat láatsz? Nevezd meg! Fogalmazd meg milyen!*
- *Tavaszi: Milyen növényeket esznek a lovak, és a lovardai állatok? Figyeljük meg azokat a legelőn is!*
- *Nyár: Lovaglás előtt ápoljuk le közösen a lovat, majd lovaglás után mossuk le! Milyen ápoló eszközöket használunk? Hogyan? A lovagláshoz milyen felszereléseket használunk?*

SZÓKINCSFEJLESZTÉS

- *Főnevek megértése*
- *Szavak megnevezése képegyeztetéssel*
- *Képkiválasztás sorozatban*
- *Képek megérintése varázspálcával (a beszéd és a mozgás integrációja)*
- *Képek a falon*
- *Alkossunk szavakat*
- *Díszítsük fel a lovunk sörényét!*
- *Eltűntek az almák!*

MESÉK FELDOLGOZÁSA, TÖRTÉNETEK LOVAGLÁSA

A mesefeldolgozás nagyon motiváló, és különösen érdekessé, izgalmassá tehet bármilyen foglalkozást, terápiát. Mindamellett fejleszti a beszédészlelést, beszédmegértést, a memóriát, bővíti a szókincset, elősegíti a mondataalkotást, növeli a kifejezőkészséget, miközben főhősünk játszva tanul.

A mesék lehetnek ismert történetek, vagy általunk kitalált események is. A lényeg, hogy mindig személyre szabottak legyenek! Mindig igazodjon a gyermek fejlettségi szintjéhez, mind a mozgásfejlettség, mind a kognitív fejlettség területén.

MESÉK FELDOLGOZÁSA, TÖRTÉNETEK LOVAGLÁSA

- Játsszuk el, a lóetetőt!
- Egy ismert mesét

ÖSSZEGZÉS

- **Mozgáson alapuló komplex terápia**
(mozgásos és elméleti feladatokat együtt vagy egymást követve állítsuk össze)
- **Mindig ösztönözzük a gyermeket kommunikációra, verbális megnyilvánulásokra!**
- **Motiválás, pozitív megerősítés**
- **Fokozatosság!**
- **Tudásszintnek megfelelő kommunikáció**

**KÖSZÖNÖM A
FIGYELMET!**

Baumhagl Éva